

Etikai kérdések a gyakorlatban

Könyvvizsgálók kötelező éves továbbképzése
2020.

Az előadás témái

- Az IESBA megújult Etikai Kódexe
- Gyakorlati függetlenségi és összeférhetetlenségi megfontolások

Az IESBA új Etikai Kódexe

IESBA Etikai Kódex – 2018. évi kiadás

A Könyvvizsgálók Nemzetközi Szövetsége (IFAC) etikai standardalkotó testülete (IESBA) 2018-ban kiadta a Nemzetközi Etikai Kódex Kamarai Tag Könyvvizsgálóknak („Handbook of the International Code of Ethics for Professional Accountants”) új, átdolgozott, átszerkesztett kiadását.

Az új Etikai Kódex hivatalos magyar fordítása az MKVK honlapján 2020. június 30-án megjelent.

Hatályba lépés:

- Nemzetközi: 2019. június 15-től
- Magyarországi: 2021. január 1-től

Változások az IESBA Etikai Kódexben

Az IESBA Etikai Kódex 2018. évi kiadása („2018 kiadás”) a korábbi, 2016. évi kiadáshoz („2016 kiadás”) képest számos változást tartalmaz:

- Tartalmi változások
 - Javítások a fogalmi keretelvek szintjén
 - Hosszú távú kapcsolatok / rotációs szabályok szigorítása
- Szerkezeti változások
 - A Kódex teljes átstrukturálása
 - Követelmények és alkalmazási segédlet egyértelműbb elkülönítése
 - A függetlenségre vonatkozó előírások „függetlenségi standardok”-ká való átnevezése

Tartalmi változások - 1

Fogalmi keretelvek

- „Racionális és tájékozott harmadik fél teszt”
- Tisztázó pontosítások, részletesebb magyarázatok a veszélyek azonosítását, értékelését és kezelését továbbá a veszélyeztető tényezőkhöz rendelt/azokhoz illeszkedő biztosítékokat illetően
- A veszélyek kiküszöbölése vagy elfogadható szintre történő csökkentése lehetséges módjainak egyértelműsítése:
 - a) a veszélyt létrehozó körülmények kiküszöbölése
 - b) biztosítékok alkalmazása a veszélyek elfogadható szintre csökkentése érdekében, ha ilyen rendelkezésre áll és alkalmazható
 - c) a specifikus szakmai tevékenység visszautasítása vagy befejezése

ha a veszély nem küszöbölhető ki vagy csökkenthető elfogadható szintre, akkor csak a c) a járható út!

Tartalmi változások - 2

„Hosszú távú kapcsolat” könyvvizsgálati ügyféllel

- a könyvvizsgálati munkacsoport bármely tagjára vizsgálendő (a 2016 kiadás: csak a „senior” munkatársak esetében értelmezte)
- nemcsak az ügyféllel való személyes, hanem a pénzügyi kimutatásokkal való túl hosszú kapcsolatból is létrejöhet ilyen veszélyeztetés
- beleértendő az is, ha az ilyen kapcsolat fennállt, amíg az adott személy egy előző társaságnál volt (a 2016 kiadásban ez a kitétel nem volt benne)
- adott esetben szükséges lehet rotáció alkalmazása nem PIE ügyfelek esetében is -> belső szabályzatban meghatározandó a „cooling off” időszak
- Közérdeklődésre számot tartó gazdálkodó („PIE”) ügyfelek kötelező partner rotációjára vonatkozó szabályok változása („time on”/”cooling off”):

	2016 kiadás		2018 kiadás	
Megbízásért felelős partner	7	2	7	5
Megbízás minőségellenőre	7	2	7	3
Egyéb kulcsfontosságú partner	7	2	7	2

Szerkezeti változások - 1

Az átstrukturált Kódex felépítése

- *1. rész – A Kódexnek való megfelelés, alapelvek és fogalmi keretelvek (a 2016 Kiadás „A) rész”)*
- *2. rész - Üzleti területen dolgozó kamarai tag könyvvizsgálók (a 2016 Kiadás „C) rész”)*
- *3. rész - Könyvvizsgálóként dolgozó kamarai tag könyvvizsgálók (a 2016 Kiadás 290-291 fejezetek nélküli „B) rész”)*

Nemzetközi függetlenségi standardok (4A és 4B rész)

- *4A rész – Könyvvizsgálati és átvilágítási megbízásokra vonatkozó függetlenség (a 2016 Kiadás 290. fejezete)*
- *4B rész – Könyvvizsgálati és átvilágítási megbízásokon kívüli bizonyosságot nyújtó szolgáltatásokra szóló megbízásokra vonatkozó függetlenség (a 2016 Kiadás 291. fejezete)*
- *Rövidítések listáját is tartalmazó glosszárium (a 2016 Kiadás „Fogalmak”)*

Szerkezeti változások - 2

Követelmények és alkalmazási segédlet elkülönítése

2018 Kiadás megkülönbözteti a:

- a *Követelményeket*, amelyek „általános és specifikus kötelmeket állapít meg a tárgyalt kérdés vonatkozásában”
- az *Alkalmazási anyagtól*, amely „összefüggést, magyarázatokat, cselekvési javaslatokat vagy mérlegelendő kérdéseket, szemléltető példákat és egyéb segítséget nyújt a követelményeknek való megfelelés segítése céljából több jól látható megoldással”

A Kódex szövegében a Követelmények és az Alkalmazási anyag folyamatosan következik

A „Követelmények” és az „Alkalmazási anyag” formai megkülönböztetése:

- A *Követelmények* sorszámozása „K” kezdőbetűvel, félkövérrel kiemelve – pl. **K120.3.**
- egy adott *Követelmény*hez kapcsolódó *Alkalmazási anyag* a *Követelmény* számát megtartva „A1., A2. ...” sorszámozással jelölve, normál betűvel – pl. 120.3. A1.

Szerkezeti változások - 3

„Nemzetközi függetlenségi standardok”

- A 2018 Kiadásban a könyvvizsgáló függetlenségére vonatkozó szabályok az Etikai Kódexben két külön részbe kerültek kiemelésre „Nemzetközi függetlenségi standardok” elnevezéssel.
- A könyvvizsgálati és átvilágítási megbízásokra vonatkozó (bővebb és szigorúbb) függetlenségi szabályok (a 2016 Kiadás 290. fejezete) → 4A Rész
- Az egyéb bizonyosságot nyújtó szolgáltatásokra vonatkozó függetlenségi szabályok (a 2016 Kiadás 291. fejezete) → 4B Rész
- A fentiek egyenes következménye, hogy a korábban csak fejezeten belüli szakasz-cím-szinten megjelent elkülönítés most az egyes részekben belül fejezetek illetve alfejezetek szintjén történik → könnyebb átláthatóság
- A 2018 Kiadásban nincs olyan függetlenségi megfontolási *jogcím*, amely a 2016 Kiadásban ne szerepelt volna; a sorrend helyenként módosult

Gyakorlati függetlenségi és összeférhetetlenségi megfontolások

A könyvvizsgálói hivatás etikai alapelvei (emlékeztető)

- Tisztesség
- Objektivitás
- Szakmai hozzáértés és megfelelő gondosság
- Titoktartás
- Hivatáshoz méltó magatartás

(IESBA Etikai Kódex 2018. évi kiadás 110.1. A1)

Az alapelvnek történő megfelelést veszélyeztető kapcsolatok vagy körülmények (emlékeztető)

- Önérdek veszélye („Self-interest threat”)
- Önellenőrzés veszélye („Self-review threat”)
- Az „elfogultság” veszélye („Advocacy threat”)
- „Magánjellegű kapcsolat” veszélye („Familiarity threat”)
- A fenyegetés veszélye („Intimidation threat”)

[IESBA Etikai Kódex 2018. évi kiadás 120.6. A3]

Válogatás konzultációs kérdésekből könyvvizsgálói etika témakörben

Etikai konzultációs kérdések - 1

- „Felkérést kaptam könyvvizsgáló munkára egy zártkörűen működő részvénytársaságtól. Az Rt-ben 0,2% részesedéssel rendelkezem. Elvállalhatom-e a felkérést erre a könyvvizsgálatra. Kibocsáthatom-e az elfogadó nyilatkozatot?”
- Lehetséges válaszok:
 - a) Igen, mert csak zártkörűen működő, nem nyilvános részvénytársaságról (nem közérdeklődésre számot tartó gazdálkodó) van szó, és a tulajdoni részesedés mértéke elhanyagolható
 - b) Csak megfelelő biztosítékok alkalmazása – pl. megbízási minőségellenőr bevonása – mellett fogadható el a megbízás
 - c) Nem, mert közvetlen pénzügyi érdekeltségről van szó, amely esetében nem számít, hogy az jelentős-e vagy nem

Etikai konzultációs kérdések - 2

- „Új könyvvizsgálati ügyfél esetén vizsgálni a kell a függetlenséget és ezzel kapcsolatban lenne egy kérdés. Ha 2018. évben egy magánszemély még egy adott gazdasági társaságnál a beszámoló összeállításával megbízott vállalkozó volt. Majd utána ezzel a tevékenységgel felhagyott, akkor ez a személy a 2019. gazdasági évre vonatkozóan már lehet-e a társaság választott könyvvizsgálója?”
- Lehetséges válaszok:
 - a) Igen, mert a könyvvizsgáló csak a megelőző üzleti évi beszámolóért volt felelős, a könyvvizsgálat tárgyát képező beszámoló összeállításáért viszont már nem
 - b) Igen, de az önellenőrzés veszélye mérséklése érdekében biztosítékok alkalmazása – pl. megbízási minőségellenőr bevonása – lehet szükséges
 - c) Nem, mert a 2019. évi beszámoló könyvvizsgálatának részét képezi a nyitóegyenlegekről való meggyőződés is, amelynek vonatkozásában viszont az önellenőrzés veszélye az adott esetben olyan mértékű lenne, amely nem hárítható el biztosítékokkal sem

Etikai konzultációs kérdések - 3

- „A XX Megyei Vadászkamara könyvelését végzem megbízásban. A Kamara pályázaton elnyert támogatásának könyvvizsgálatára kért fel. Vállalhatom-e a megbízást?”
- Lehetséges válaszok:
 - a) Igen, mert a vizsgálat tárgya nem az éves beszámoló, hanem egy speciális célú vizsgálat, így nem összeférhetetlen a két megbízás
 - b) Igen, de az önellenőrzés veszélye mérséklése érdekében biztosítékok alkalmazása – pl. megbízási minőségellenőr bevonása – lehet szükséges
 - c) Nem, mert az önellenőrzés veszélye ebben az esetben olyan mértékű lenne, amely biztosítékok alkalmazása mellett sem lenne elfogadható szintre mérsékelhető

Etikai konzultációs kérdések - 4

- Ha egy könyvvizsgáló társaság végezte egy jogi személy átalakulási vagyonmérleg- és vagyonleltár-tervezetének könyvvizsgálatát, de a személyében felelős és aláíró könyvvizsgáló személyétől eltérő másik könyvvizsgálót választanak meg állandó könyvvizsgálóként ugyanattól a könyvvizsgáló társaságtól az átalakulással érintett jogi személynél, akkor ez nem tekinthető-e összeférhetetlennek a megválasztott könyvvizsgáló részéről mind az Átalakulási tv., mind a könyvvizsgálatra vonatkozó standardok alapján?”
- Lehetséges válaszok:
 - a) Ilyen esetben az összeférhetetlenséget csak a könyvvizsgáló természetes személy esetében kell értelmezni
 - b) Ilyen esetben is az összeférhetetlenséget mind a könyvvizsgáló természetes személy mind pedig a könyvvizsgáló társaság tekintetében kell értelmezni

Etikai konzultációs kérdések - 5

- „Egyik könyvvizsgálati ügyfelünk azzal keresett meg, hogy megbízhatja-e társaságunkat (társaságunk az érintett cég választott könyvvizsgálója) bérszámfejtési feladatokkal. Elfogadható-e ez a megbízás?”
- Lehetséges válaszok:
 - a) Igen, mert a szolgáltatás csak a vizsgált beszámoló egy részterületét érintené, amely a beszámoló egésze tekintetében a könyvvizsgáló objektivitását, függetlenségét nem befolyásolná
 - b) Csak bizonyos, az önellenőrzés veszélyét mérséklő körülmények fennállása, biztosítékok alkalmazása mellett vállalható el a megbízás
 - c) Nem, mert az önellenőrzés veszélye ebben az esetben olyan mértékű lenne, amely biztosítékok alkalmazása mellett sem lenne elfogadható szintre mérsékelhető

Etikai konzultációs kérdések - 6

- „Az általam könyvvizsgált Kft. felkért, hogy segítsek elkészíteni új számviteli politikájukat és egyéb pénzügyi szabályzataikat. Összeférhetetlen-e a megbízás elvállalása a beszámoló könyvvizsgálatára kapott megbízással?”
- Lehetséges válaszok:
 - a) Nem összeférhetetlen, mert a szabályzatok elkészítése egyfajta szakértői tevékenység, amely nem jelent részvételt a könyvelési folyamatokban, így nem összeférhetetlen a könyvvizsgálói megbízással.
 - b) Csak bizonyos, az önellenőrzés veszélyét mérséklő körülmények fennállása, biztosítékok alkalmazása mellett vállalható el a megbízás
 - c) Összeférhetetlen, mert az önellenőrzés veszélye ebben az esetben olyan mértékű lenne, amely biztosítékok alkalmazása mellett sem lenne elfogadható szintre mérsékelhető

Etikai konzultációs kérdések - 7

- Egy kft. választott könyvvizsgálójának egyik közeli hozzátartozójával a társaság gazdasági asszisztensi munkaviszonyt létesít, aki ettől kezdve részt vehet a beszámoló összeállításában, könyvvezetési feladatok, házipénztár kezelés, számlázási folyamat, szerződések nyilvántartása, előkészítése, kimutatások, leltárak készítése során. Felettese a regisztrált mérlegképes könyvelő, aki össze fogja állítani a beszámolót, aláírója a tulajdonos által kinevezett ügyvezető. Folytatható-e a társaság könyvvizsgálói feladatainak ellátása az előző évi beszámoló elfogadását követően is?
- Lehetséges válaszok:
 - a) Önmagában a könyvvizsgáló közeli hozzátartozójának a megbízóval fennálló munkaviszonya nem jelent abszolút kizáró okot, és nem vezető állású alkalmazott, a beszámoló összeállításáért közvetlenül nem ő felelős.
 - b) Csak bizonyos feltételek fennállása mellett folytatható a könyvvizsgálói megbízás. További elemzést igényel.
 - c) Személyes összeférhetetlenség miatt nem folytatható a megbízás.

Etikai konzultációs kérdések - 8

- „Mebízónk pénzügyileg nehéz helyzetbe került, több havi számlánkat nem tudja kifizetni. Közeledik az éves beszámoló könyvvizsgálatának ideje, kicsit aggódunk a függetlenségünk miatt. Van-e arra előírás, hogy abban az esetben, ha az ügyfél nem fizeti ki a könyvvizsgáló által kiállított számlá(ka)t (a teljesítést nem vitatja, csak pénzügyi nehézségei vannak), mit kell tennie a könyvvizsgálónak? Ha igen, mennyi ideje fennálló tartozásnál kell tennünk valamit? Ha nincs rá előírás, akkor mit tehetünk? Kötelezhető-e a könyvvizsgáló arra, hogy a fennálló megbízási szerződés időtartama alatt "ingyen" dolgozzon, sőt, a kiállított számlák ÁFA-tartalmának NAV felé történő befizetése miatt még hitelezzen is az ügyfelének?”
- Lehetséges válaszok:
 - a) Ez üzleti kérdés, és a potenciális könyvvizsgálati vonatkozásain („going concern”) kérdésen felül függetlenségi vagy egyéb etikai problémákat nem vet fel
 - b) A fentiek mellett függetlenségi szempontból is szükséges lehet vizsgálni

Etikai konzultációs kérdések - 9

- „2016. és 2018. években végeztem egy cégcsoporton belüli átalakulások (kiválás, beolvadás) könyvvizsgálatát. (A cégcsoporton belül cégnél jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálat is van, ezeket más, független könyvvizsgáló végzi). Most felmerült, hogy ugyanezen cégcsoportnál főkönyvelőként helyezkednék el. Van-e jogszabályi vagy etikai akadálya annak, hogy főkönyvelőként dolgozzak annak a cégcsoportnak a cégeinél, ahol a korábbi években az átalakulások könyvvizsgálatát végeztem?”
- Lehetséges válaszok:
 - a) Nincsen akadálya, és különösebb megfontolásra sincs szükség
 - b) Nincsen különösebb akadálya, de a könyvvizsgálónak bizonyos speciális tényezőket mérlegelnie kell
 - c) Nem lehetséges

Etikai konzultációs kérdések - 10

- „Gazdasági területen vezető beosztás mellett milyen esély van a könyvvizsgálói tevékenység folytatására? A munkáltatói hozzájárulás biztosított,- mivel aláírási jogkör van a társaságnál? A könyvvizsgálói tevékenység folytatható-e munkaviszony mellett ? Illetve milyen hátrányos következményei vannak az ilyen jogviszonynak? (pl. Sűrűbb ellenőrzés)”
- Lehetséges válaszok:
 - a) Nincsen akadálya és különösebb következményekkel sem jár
 - b) Nincsen különösebb akadálya, de a könyvvizsgálónak bizonyos speciális lépéseket meg kell tennie
 - c) Nem lehetséges

Etikai konzultációs kérdések - 11

- „2019. 07.04-e óta látom el egy állami tulajdonú zrt könyvvizsgálatát. Az előző könyvvizsgáló megváltása 1 évre szólt, tehát a szerződése nem felmondással szűnt meg. Év elején tértivevényes levélben megkerestem az előző könyvvizsgálót, betekintést kérve a munkapapírjaiba, illetve az 510. standard szerinti információkat kértem tőle. Levelemhez csatoltam a vezérigazgató titoktartás alóli felmentését is. A levelet átvette a kolléga, de semmilyen formában nem kaptam választ a megkeresésemre. Mit tudok tenni még annak érdekében, hogy az előző könyvvizsgáló által elvégzett, tervezésre, kockázatbecslésre, végrehajtásra vonatkozó információkat megszerezsem?”
- Lehetséges válaszok:
 - a) Az előző könyvvizsgáló már nincsen megbízási jogviszonyban az ügyféllel, és a könyvvizsgáló nem is utasítható, így teljes egészében a saját belátására van bízva, hogy hajlandó-e együttműködni a követő könyvvizsgálóval és betekintést adni a megelőző évi könyvvizsgálati dokumentációjába
 - b) A vonatkozó jogszabályok és könyvvizsgálói etikai szabályok előírják a korábbi könyvvizsgáló együttműködési kötelezettségét a követő könyvvizsgálóval

Bónusz kérdés 😊

- Az egyik könyvvizsgálati ügyfeled egy másik társaság felvásárlását tervezi. A tervezett felvásárlás előkészítéseként Téged szeretne felkérni, a céltársaság megelőző két évi beszámolója átvilágításával. A céltársaságnak a tárgy évben nem nyújtottál sem könyvvizsgálati sem egyéb szakmai vagy szakértői szolgáltatást, azonban az előző évben Te végezted a céltársaság tulajdonában lévő ingatlan piaci értékelését az értékhelyesbítés megállapítása céljából. Elvállalható-e az átvilágítási megbízás?”
- Lehetséges válaszok:
 - a) Igen, mert egy adott társaság megbízásából egy másik társaságnál végzett átvilágítási megbízás nem eredményez függetlenségi veszélyhelyzetet az adott társaság könyvvizsgálata szempontjából
 - b) Csak bizonyos, az önellenőrzés veszélyét mérséklő körülmények fennállása, és szükség esetén biztosítékok alkalmazása mellett vállalható el a megbízás
 - c) Nem, mert az önellenőrzés veszélye ebben az esetben olyan mértékű lenne, amely biztosítékok alkalmazása mellett sem lenne elfogadható szintre mérsékelhető

Köszönöm a figyelmet!